

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Перший проректор

 Н.М. Іщенко

„3” липеня 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ»

статус дисципліни вибіркова

за спеціальністю: 073 Менеджмент

АВТОР ПРОГРАМИ:

к.соц.н., доц. Рожанська Н.В.

кафедра соціології

„27” червня 2018 р.

Миколаїв 2018

Лист погодження робочої програми

Робочу програму схвалено:

на засіданні кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

Завідувач кафедри _____ Т. М. Фертікова

на засіданні випускової кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 3 від „25” 10 2017 р.

В. о. завідувача кафедри _____ К. П. Черненко

на засіданні випускової кафедри економіки підприємства
Протокол № 3 від „11” 10 2017 р.

Завідувач кафедри _____ О. Б. Кузьменко

на засіданні випускової кафедри обліку і аудиту
Протокол № 4 від „7” 11 2017 р.

Завідувач кафедри _____ Ю. В. Великий

на засіданні випускової кафедри менеджменту
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

В. о. завідувача кафедри _____ О. Ю. Стоян

на засіданні методичної ради факультету економічних наук
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

Голова _____ Ю. Ю. Верланов

Робочу програму погоджено за формами навчання:

Денна форма навчання:
В. о. декана факультету економічних наук _____ О. Б. Філімонова
„____” _____ 2017 р.

Заочна форма навчання:
Директор ННІПО _____ Г. Л. Норд
„____” _____ 2017 р.

Начальник навчально-методичного відділу _____ І. Ю. Потай
„____” _____ 2017 р.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Викладання соціології в університетах з педагогічною направленістю має свої особливості, які пов'язуються, насамперед, з фаховою підготовкою педагогів-вихователів молодого покоління. Адже сама соціологія “Як наука про поведінку людей в середовищі собі подібних” (П. Сорокін) дає можливість студентам зрозуміти сутність та особливості соціальних законів, та закономірностей, за якими функціонують соціальні групи, спільноти, суспільство в цілому.

Метою курсу є ознайомлення студентів з основними поняттями і концепціями загальної та галузевої соціології, а також опанування студентами знань про предмет, історичну еволюцію та зміст сучасної соціології.

Завдання:

- ознайомити студентів зі структурою та особливостями соціологічного знання;
- дати визначення основних соціологічних законів, категорій та понять;
- визначити місце соціології серед інших суспільно-гуманітарних дисциплін, функції соціології як науки про суспільство;
- сформування уявлення про соціальну структуру суспільства, соціальні інститути, організації тощо, про взаємовідносини його різних складових, соціологічні проблеми культури, особистості, родини, вільного часу.

У результаті вивчення курсу студент повинен:

знати:

- основні концепції соціології;
- мати уявлення про основні тенденції історичного розвитку соціологічного знання;
- методологічні принципи побудови соціології як науки про суспільство;

уміти:

- критично оцінювати концепції соціологічної думки;
- оперувати соціологічними категоріями, поняттями, термінами;
- мати навички інтерпретації взаємозв'язку провідних концепцій з історичним, культурним та теоретичним контекстом їх виникнення;
- толерантно відстоювати свою позицію в дискусії;
- самостійно аналізувати дані соціологічних досліджень, а також використовувати їх при написанні індивідуальних робіт на теми курсу;
- працювати з соціологічною літературою.

Система контролю навчального курсу «Соціологія» передбачає оцінювання за модульно-рейтинговою системою здійснюється поточно та на підсумковому етапі: поточний контроль проводиться під час вивчення тем, проведення семінарських занять, підсумковий контроль проводиться у відповідності з навчальним планом у формі триместрового іспиту, який має на меті перевірку знань студентів з теорії і виявлення навичок застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент протягом вивчення курсу – 100 балів.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Соціологія наука про суспільство

Тема 1. Соціологія наука про суспільство. Соціологія у системі суспільних та гуманітарних наук.

Загальне поняття соціології, її об'єкт, предмет. Структура соціологічної науки. Методологічні основи соціології, плюралізм позицій. Соціологія у системі суспільних та гуманітарних наук. Теоретична та прикладна соціологія. Функції соціології, її завдання у вирішенні проблем реформування суспільства. Галузеві соціології, предмет їх вивчення. Категорії соціології. Співвідношення понять «соціальне» і «суспільне». Поняття «соціальні зв'язки», «соціальні спільності», «соціальні явища», «соціальні процеси», «соціальні відносини».

Тема 2. Протосоціологічний період у розвитку соціології

Розвиток соціального знання Стародавнього світу. Міфологія та героїчний епос – найдавніші форми пояснення світу. Спроба перших соціальних обстежень в Індії, Китаї, Ізраїлі, Римі, Греції. Соціальне знання епохи Середньовіччя, нова соціальна парадигма. Головні етапи розвитку суспільства у викладенні Августина блаженного. Гуманісти епохи Відродження, та соціальна орієнтація на щасливу людину. Концепції утопічного соціалізму Т. Мора, Т. Кампанелли. Соціальні знання і дослідження нового часу. Виникнення нової соціальної парадигми: Т. Гоббс, Д. Лок. Ш. Монтеск'є – засновник нового напрямку, згодом – географічна школа соціології. Соціологічні ідеї консерватизму й утопічного соціалізму: перший напрям (Е. Берк, Л. Бенальд, Ж. де Местр); другий напрям (А. Сміт, І. Бентам, Д. Міль, Б. Ростан, А. де Токвіль; третій напрям (Сен Сімон).

Огюст Конт і проект нової науки. Позитивне мислення, класифікація наук і предмет соціології. Формування принципів соціологічного методу Герберта Спенсера. Теорія соціальної еволюції. К. Марс та його матеріалістична соціологія.

Змістовний модуль 2. Суспільство як соціальна система

Тема 3. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура

Соціологічні уявлення Про суспільство. Закони розвитку суспільства. Суспільство як система. Структурні елементи суспільної системи. Соціальні підсистеми, їх елементи і взаємодія.

Соціальна структура як предмет соціологічної теорії. Типи соціальної структури. Статусно-рольова структура суспільства і груп. Види приватних соціальних структур (етно-демографічна, соціально-територіальна, організаційно-управлінська, професійно-посадова, соціально-трудова, сімейно-побутова, політична). Соціальна стратифікація, її типи (соціальна, політична, економічна, професійна). Механізми стратифікації. Сучасні тенденції соціальної стратифікації та соціальної нерівності. Поняття соціальної спільності, соціальної організації, соціального інституту, їх типи, функції.

Соціальні групи та їх типи. Етнічні спільноти як найдавніші форми соціальних груп. Основні функції сучасної сім'ї. Типові норми традиційної і сучасної сім'ї.

Касты, класи, соціальні стани і верстви. Соціальна нерівність. Соціальні еліти. Натовпи, маси, публіка. Проблема соціального партнерства. Соціальні зв'язки, відносини, процеси. Класифікація процесів. Сучасні соціологічні концепції, теорія конфліктів, структурний функціоналізм.

Тема 4. Особистість у системі соціальних зв'язків

Людина і суспільство. Соціальна природа людини. Сутність поняття «особистість». Структурні елементи особистості: фізіолого-біологічний, психологічний та соціологічний. Особистість, індивідуальність та індивід. Типи особистості. Соціалізація: сутність поняття, механізми. Первинна і вторинна соціалізація. Агенти та інститути соціалізації. Чинники соціалізації. Виховання як складова соціалізації. Теорії соціалізації.

Соціальна активність як особлива якісна характеристика особистості. Особа і група. Потреби, їх роль у життєдіяльності людини. Види потреб. Інтереси, їх види. Функції норм. Мотивація як чинник саморегуляції трудової поведінки. Види мотивації. Девіантна поведінка. Суть соціальних відхилень у поведінці, їх причини. Типологізація соціальних відхилень, соціальні відхилення як об'єкт міждисциплінарного вивчення.

Змістовний модуль 3. Галузеві соціології

Тема 5. Соціологія культури та освіти. Економічна соціологія

Культура: сутність поняття. Основні елементи культури (цінності, норми, санкції), їх різновиди, фактори формування, взаємозв'язок. Соціальний контроль. Особливості культури. Культура як спосіб життя. Субкультура. Місце економічної культури у соціальному механізмі розвитку економіки. Соціологія освіти. Методологічні основи соціології освіти. Тенденції розвитку соціології освіти. Соціологічна освіта в Україні: проблеми та перспективи

Економічна і соціальна сфери суспільства. Завдання соціології у регулюванні процесу розвитку економіки. Методи управління економікою та її суб'єктами. Особливості управління економічною поведінкою людей в умовах ринку. Зміна соціальних якостей населення та нові вимоги до управління економічною поведінкою. Способи управління економічною поведінкою.

Тема 6. Соціологія релігії. Соціологія політики

Релігія як соціальне явище. Види релігій, їх еволюція. Особливості соціологічного вивчення релігії. Місце соціології в системі наук про релігію. Однобокість тлумачення релігій в радянські часи.

Релігія як соціальний інститут. Функції інституту релігії. Поняття «секуляризація». Релігійна ситуація в Україні. Політика в сфері релігії.

Соціально-політична сфера суспільства, система політичних відносин. Предмет соціології політики. Політика. Політичні інститути. Політична культура. Мотиви соціально-політичної поведінки. Держава. Влада. Демократія, демократичні інститути. Соціальні конфлікти. Теорія соціальних катастроф.

Соціально-політична криза. Політична структура суспільства. Феномен бюрократії. Поняття громадської думки, її відмінність від оціночного судження, настрою. Об'єкт, суб'єкт, функції громадської думки. Громадська думка як чинник управління керування суспільством. Формування і функціонування громадської думки. Специфіка соціологічного аналізу громадської думки. Методи вивчення громадської думки. Соціологічні дослідження громадської думки різних соціальних груп.

Тема 7. Соціологія шлюбу та сім'ї та молоді

Соціальна сутність сім'ї та шлюбу. Класифікація сімейно-шлюбних відносин. Проблеми розвитку сучасної сім'ї. Майбутнє сім'ї. Причини та проблеми розлучення. Сутність, предмет, об'єкт, функції соціології молоді. Основні поняття соціології молоді. Молодіжна проблематика у вітчизняній соціології.

Сутність, предмет, об'єкт, функції соціології молоді. Основні поняття соціології молоді. Молодіжна проблематика у вітчизняній соціології.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Соціологія наука про суспільство												
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство. Соціологія у системі суспільних та гуманітарних наук.		1	1			6						
Тема 2. Протосоціологічний період у розвитку соціології		1	1			7						
Разом		2	2			13						
Змістовий модуль 2. Суспільство як соціальна система												
Тема 3. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура		2	2			7						
Тема 4. Особистість у системі соціальних зв'язків		2	2			7						
Разом		4	4			14						
Змістовий модуль 3. Галузеві соціології												

Тема 5. Соціологія культури та освіти		2	2		7						
Тема 6. Соціологія релігії. Соціологія політики		2	2		7						
Тема 7. Соціологія шлюбу та сім'ї та молоді		2	2		7						
Разом		6	6		21						
Усього годин	72	12	12		48						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціологія як наука про суспільство	1
2	Протосоціологічний період у розвитку соціології	1
3	Суспільство як соціальна система, його соціальна структура.	2
4	Особистість у системі соціальних зв'язків.	2
5	Соціологія культури та освіти	2
6	Соціологія релігії. Соціологія політики	2
7	Соціологія шлюбу та сім'ї та молоді	2
	Разом	12

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціологія як наука про суспільство	6
2	Протосоціологічний період у розвитку соціології	6
3	Суспільство як соціальна система, його соціальна структура	6
4	Особистість у системі соціальних зв'язків.	6
5	Соціологія культури та освіти.	6
6	Соціологія релігії.	6
7	Соціологія шлюбу та сім'ї та молоді	6
8	Економічна соціологія	6
	Разом	48

6. Індивідуальні завдання

1. Об'єкт та предмет соціології як науки.

2. Закони та категорії соціології. Поняття (категорії) соціології.
3. Функції соціології.
4. Місце соціології у системі суспільних наук.
5. Протосоціологічні погляди античних мислителів.
 1. Протосоціологічні погляди в середньовіччі.
 2. Протосоціологічні погляди доби Відродження.
 3. Протосоціологічні погляди епохи Просвітництва.
 4. Соціальні статуси та соціальні ролі особистості.
 5. Соціалізація особистості як процес.
 6. Девіантна поведінка особистості.
 7. Ознаки суспільства.
 8. Типології сучасних суспільств світу.
 9. Базові компоненти соціального життя.
 10. Соціальний контроль як спосіб саморегуляції суспільства.
 11. Соціальні інститути суспільства.
 12. Соціальні норми.
 13. Поняття соціальної групи: сутність та різновиди.
 14. Соціальна стратифікація.
 15. Основні наукові напрями економічної соціології.
 16. Взаємозв'язок економічної соціології з іншими науками.
 17. Основні проблеми, які вивчає соціологія культури.
 18. Основні функції культури у суспільстві.
 19. Предмет соціології політики.
 20. Предмет соціології релігії.
 21. Взаємозв'язок соціології релігії з іншими науками про релігію.
 22. Релігія як соціальне явище.
 23. Функції релігії.
 24. Релігійна соціологія.
 25. Релігійна ситуація в Україні.
 26. Соціальна сутність сім'ї і шлюбу
 27. Об'єкт та предмет соціології сім'ї.
 28. Типи сімей. Функції сім'ї.
 29. Причини розлучень.
 30. Сутність, предмет, об'єкт, функції соціології молоді

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

3.1. Базова (до всіх тем):

1. Гіденс Е. Соціологія. – К. : Основи, 1999. – 726 с.
2. Танчин І. З. Соціологія : Навч. посіб. - 2-ге вид. – К. : Знання, 2007. – 351с.
3. Черниш Н. Соціологія : Курс лекцій. – 3-тє видання. – Львів : Кальварія, 2003. – 544 с.
4. Соціологія: Навч. посібник / За ред. С. О. Макеєва. – К. : Знання, 2003. – 455 с.
5. Якуба О. О. Соціологія. Навч. посібник для студ. – Харків : Константа, 1996.
6. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В. Г. Городяненка. – К., 2002.

3.2. Допоміжна

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки. – К.: Юніверс, 2004. – 688 с.
2. Артемьев А. И. Социология личности. – М. : ООО «Арбат – XXI», 2002. – 256 с
3. Бауман З. Мыслить социологически. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 255 с.
4. Вебер М. Избранное: Образ общества. – М. : Юрист, 1994. – 705 с.
5. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. – М.: Канон, 1995. – 350 с.
6. Кравченко А. И. Основы социологии : Для вузов. – М.: Акад. Проект, 2002. – 384 с
7. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура: Фрагменты / Ред. В. Танчер. – К.: Абрис, 1996. –109 с.
8. Миллс Ч. Социологическое воображение. – М.: Стратегия, 2000. – 264 с.
9. Смелзер Н. Социология. – М.: Феникс, 1994. – 687 с.
10. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М.: Политиздат, 1992. – 543 с.
11. Бабосов Е. М. Прикладная социология : Уч. пос. – Мн. : Тетра Системс, 2000. – 496 с.
12. Тадевосян Э. В. Социология: Учеб. пособие. 2-е изд., испр. и доп. – М.:Знание, 1999.
13. Тощенко Ж. Т. Социология: Общий курс: Учебное пособие. – М.: Прометей, 1998.
14. Фролов С. С. Социология : Учеб. для высш. учеб, завед. – 2-е изд. – М.: Логос, 1996.

3.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuu.gov.ua/>
2. <http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/sociology.pdf>
3. http://www.sociology-lnu.org.ua/resursy.files/Chernysh_Soc_04.pdf
4. <http://pidruchniki.ws/sotsiologiya/>
5. <http://libfree.com/sotsologya/>
6. <http://textbooks.net.ua/content/section/40/46/>